



Št. 7.

Ljubljana, 1. mal. travna 1893.

XXXIII. leto.

Vsebina. J. Dimnik: Čitanje. — P. Gross: Iz šole za šolo. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Vprašanja in odgovori. — Književnost. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Č i t a n j e.

Poročal pri društvenih večerih „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani dne 4. prosinca, 1. svečana in 1. sušca t. l. Jakob Dimnik.

U v o d.

Za ljudsko šolo in posebno za ljudsko-šolskega učitelja je predpisani učni načrt temeljni zakon za pouk. Učni načrt določi za vsak predmet smoter, kojega si naj učitelj prizadeva doseči ter razdeli učivo na posamezna šolska leta in oddelke. Dolžnost vsacega učitelja je, da se ob učnem načrtu in posebno še ob učnem smotru vsacega predmeta natančno pouči, da potem lahko z mirno vestjo odgovori na vprašanje: kaj in koliko moram iz tega ali onega predmeta učiti.

Da je pa učitelju mogoče se ob učnem načrtu, odnosno ob učnem smotru vsacega predmeta natančno poučiti, mora imeti v rokah „učni načrt“; skušnja me pa uči, da prav tega najpotrebnejšega, temeljnega zakona za pouk učiteljstvu na Kranjskem

nedostaje, tako n. pr. je desetim učiteljem na II. mestni šoli na razpolago samo jeden iztis; in vender bi moral po mojem, seveda ne merodajnem mnenji imeti vsak učitelj po jeden iztis v rokah. Čujem pa, da se bode temu nedostatku kmalo v okom prišlo, ker se že pripravljajo za tisek vsi šolski zakoni in odredbe šolskih oblastev z učnim načrtom za Kranjsko.

Marsikdo bi utegnil misliti, no, za pouk v čitanji si pač ni treba glave beliti z učnim načrtom; v tem nas že zdrav razum pouči, kedaj otrok slabo ali dobro čita. Vender temu ni tako. V stari šoli se je tako prakticiralo in učenec, ki je mehanično gladko čital, dosegel je vrhunec čitanja. Dandanes mora pa učenec to, kar čita, tudi razumeti, t. j. znati mora to, kar

je čital, doslovno ali pa prosto ponavljati in — v spominu obdržati. V tem smislu je osnovan normalni učni načrt za avstrijske šole.

Gledé pouka v čitanji določuje normalni učni načrt v § 51. šolskega in učnega reda z dné 20. vel. srpana 1870. 1. učni smoter na sledeči način: „Gladko in lepo čitati, kar je tiskano in pisano in natančno razumevati berila po njihovi vsebini in po zvezi posameznih delov. Prizadevati si je, da se opazovalni dar ostri, misli bistré in spomin krepča“.

V smisli tega smotra je osnovan tudi učni načrt za Kranjsko (naredba vis. c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 25. kimovca 1886. 1.), ki se glasi gledé pouka v čitanji za jednorazredne do sedemrazredne ljudske šole tako-le: „Gladko in lepo čitati, kar je tiskano in pisano;“ za osemrazredne ljudske šole pa: „Prav in gladko čitati, kar je tiskano in pisano; prav umevati, kar se je čitalo in slišalo, oziraje se na vsebino in obliko“.

Najvišji učni smoter zahteva učni načrt za osemrazrednice; v manjrazrednih šolah se ozira bolj na pouk v oddelkih in zato se tudi gledé učnega smotra v teh šolskih letih manj zahteva, kakor pa v osemrazrednicah, ko je vsak razred ob jednem tudi šolsko leto.

V tem poročilu se bodem oziral na osemrazrednice, ker si manjše zahteve pri razredih z oddelki vsak učitelj na podstavi tega lahko sam sestavi.

Ker pa ne razpolaga vsak učitelj z učnim načrtom, mislim, da ne bode odveč, če mimogredé dodam svojemu poročilu razreditev ljudskih šol, odnosno razreditev učencev v razrede in oddelke.

Po predpisanem učnem načrtu imamo torej:

1.) Nerazdeljene jednorazrednice s celodnevniim poukom.

2.) Razdeljene jednorazrednice s poludnevniim poukom.

3.) Nerazdeljene dvorazrednice s celodnevniim poukom.

4.) Razdeljene dvorazrednice s poludnevniim poukom.

5.) Trirazrednice s celodnevniim poukom.

6.) Trirazrednice z deloma celodneloma poludnevniim poukom v I. in v II. razredu.

7.) Štirirazrednice, na kojih je drugi deželni jezik obvezni predmet.

8.) Petrazrednice, na kojih je drugi deželni jezik obvezni predmet.

9.) Šestrazrednice, na kojih je drugi deželni jezik obvezni predmet.

10.) Sedemrazrednice, na kojih je drugi deželni jezik obvezni predmet.

11.) Osemrazrednice, na kojih je drugi deželni jezik obvezni predmet.

12.)* Štiri- do osemrazrednice, na kojih je drugi deželni jezik neobvezni predmet.

Razreditev učencev:

1.) v nerazdeljenih jednorazrednicah s celodnevniim poukom:

- a) prvi oddelek 1. šolsko leto,
- b) drugi „ 2. in 3. šolsko leto in
- c) tretji „ 4., 5. in 6. šolsko leto.

2.) V razdeljenih jednorazrednicah s poludnevniim poukom:

Spodnja skupina:

- a) prvi oddelek 1. šolsko leto,
- b) drugi „ 2. in 3. šolsko leto.

Zgornja skupina:

- a) prvi oddelek 4. šolsko leto,
- b) drugi „ 5. in 6. šolsko leto.

3.) V nerazdeljenih dvorazrednicah s celodnevniim poukom:

- a) prvi razred prvi oddelek 1. šolsko leto,
- b) „ „ drugi „ 2. in 3. šol. leto,
- c) drugi „ prvi „ 4. šolsko leto,
- d) „ „ drugi „ 5. in 6. šol. leto.

4.) V razdeljenih dvorazrednicah s poludnevniim poukom:

- a) prvi razred spodnja skupina 1. šolsko leto,

*) Slovenskih šol pod 12 ni v istini na Kranjskem.

b) prvi razred zgornja skupina 2. in 3. šolsko leto;

c) drugi razred spodnja skupina 4. šolsko leto,

d) drugi razred zgornja skupina 5. in 6. šolsko leto.

5.) V trirazrednicah s celodnev-
nim poukom:

a) prvi razred prvi oddelek 1. šol. leto,

b) " " drugi " 2. " "

c) drugi " prvi " 3. " "

d) " " drugi " 4. " "

e) tretji " prvi " 5. šol. leto
(v mestih in trgih 5. in 6. šolsko leto).

f) tretji razred drugi oddelek 6. šolsko
leto (v mestih in trgih 7. in 8. šolsko leto).

6.) V trirazrednicah z deloma celo-
deloma poludnevnim poukom v I. in II.
razredu:

a) prvi razred spodnja skupina
1. šolsko leto,

b) prvi razred zgornja skupina
2. šolsko leto,

c) drugi razred spodnja skupina
3. šolsko leto,

d) drugi razred zgornja skupina
4. šolsko leto,

e) tretji razred prvi oddelek 5. (v me-
stih in trgih 5. in 6.) šolsko leto,

f) tretji razred drugi oddelek 6. (v me-
stih in trgih 7. in 8.) šolsko leto.

7.) V štirirazrednicah:

a) prvi razred 1. šolsko leto,

b) drugi " 2. " "

c) tretji " 1. oddelek 3. šolsko leto,

d) " " 2. " 4. in 5. (v
krajih s šestletno šolsko dolžnostjo 4.) šol-
sko leto,

e) četrti razred 1. oddelek 6. (v krajih
s šestletno šolsko dolžnostjo 5.) šolsko leto,

f) četrti razred 2. oddelek 7. in 8. (v
krajih s šestletno šolsko dolžnostjo 6.) šol-
sko leto.

8.) V petrazrednicah:

a) prvi, drugi in tretji razred po jedno
šolsko leto,

b) četrti razred prvi oddelek 4. šolsko leto,

c) " " drugi " 5. " "

d) peti " prvi " 6. " "

e) " " drugi " 7. in 8. šol-
sko leto.

V krajih s šestletno šolsko dolžnostjo
ima peti razred 5. in 6. šolsko leto v dveh
oddelkih, — vsi drugi razredi imajo po
jedno šolsko leto in jeden sam oddelek.

9.) V šestrazrednicah:

a) prvi, drugi, tretji in četrti razred
imajo po jedno šolsko leto,

b) peti razred prvi oddelek 5. šol. leto,

c) " " drugi " 6. " "

d) šesti " prvi " 7. " "

e) " " drugi " 8. " "

V krajih s šestletno šolsko dolžnostjo
ima vsak razred po jedno šolsko leto.

10.) V sedemrazrednicah:

a) prvi, drugi, tretji, četrti, peti in
šesti razred imajo vsak po jedno šolsko
leto,

b) sedmi razred prvi oddelek 7. šol. leto,

c) " " drugi " 8. " "

11.) V osemrazrednicah ima
vsak razred po jedno šolsko leto.

Poleg razreditve učencev v razrede in
oddelke imamo tudi razreditev v **tri sto-
pinje** in sicer

a) v nižjo stopinjo, ki obsega
nekako prvi dve šolski leti;

b) v srednjo stopinjo, ki obsega
3., 4. in 5. šolsko leto in

c) v višjo stopinjo, ki obsega
6., 7. in 8. šolsko leto.

Vrnimo se zopet k našemu predmetu
— k čitanji.

Po učnem načrtu za osemrazrednice
se razdeli smoter pouka v čitanji v štiri
poglavja in sicer:

I. Ročno čitanje t. j. naučitev
glasov in njihovih znamenj ter vaja me-
haničnega čitanja do blaglasnega, od-
nosno smislu pravilnega čitanja.

II. Besedna in stvarna raz-
laga t. j. besedna in stvarna obravnava
beril; s tem se ostri opazovalni dar, kar

zahteva normalni učni načrt v § 51. šolskega in učnega reda.

III. Ponavljanje vsebine berila, odnosno povpraševanje po vsebini berila t. j. gojitev spisja. S tem se misli bistré.

IV. Učenje na pamet (memoriranje). S tem se krepča spomin.

Nikakor pa ne moremo in ne smemo zahtevati od otroka, da bi že na nižji stopinji smisli pravilno čital.

Do popolnega, ročnega (spretnega) in smislu pravilnega čitanja pelje pet stopinj, katere so razdeljene na osemletno šolsko dolžnost in sicer:

1.) Počasno, glasovno pravilno čitanje z ozirom na razzlogovanje (1. šolsko leto).

2.) Glasovno pravilno čitanje s posebnim ozirom na ločila (2. in 3. šolsko leto).

3.) Gladko in smisli primerno čitanje (4. in 5. šolsko leto).

4.) Gladko, smisli primerno čitanje, kar je tiskano in pisano (6. šolsko leto).

5.) Blagoglasno čitanje (7. in 8. šolsko leto).

Da pa učitelj vsem tem zahtevam zadosti, mora si prizadevati, da po metodiških pravilih pri vsakem berilu postopa. V to syrho se razgovarja z učenci o tvarini (snovi) berila. Tako postopanje tudi učni načrt predpisuje, ker le na ta način je mogoče, da si prisvojé učenci vsebino berila. S tem obogati tudi učencev razum s potrebnimi znanostimi, število pojmov se pomnoži v njem in vsled tega, ker berilo dobro razume, tudi pravilno in dobro čita.

Učenec mora pa znati to, kar je čital, tudi povedati, ali doslovno, ali pa prosto (s svojimi besedami). To goji in pomnožuje v učencu ustno izraževanje mislij (spisje).

Gojitev ustnega izraževanja mislij je velike važnosti. Vsak učenec se mora polagoma navaditi, da zna to, kar je slišal ali čital, tudi ponoviti. Kako okoren je

pač v izobraževanju svojih mislij marsikateri odrasli človek! Dobro vé in zná, kar bi rad povedal, pa mu manjka besed, s katerimi bi svoje misli razodel, to pa le zato, ker se tega ni vadi.

Otrok pazno posluša učiteljevo razlaganje; pri tem, pri razpravi berila in pri vaji v čitanji ostane mu marsikatera misel v glavi; učiteljeva naloga je, da vadi učenca svoje misli z govorom razodeti. Učitelj se mora prepričati, *a)* če učenec to, kar je slišal ali čital, prav razume, *b)* mora skrbeti, da si učenec s pomočjo tega razumevanja nove predstave ustvarja. Na ta način se pospešuje ustno izraževanje.

Ta smoter doseže učitelj na spodnji in srednji stopinji ljudske šole, če zna učenec to, kar je čital, na stavljena vprašanja doslovno ali pa s svojimi besedami povedati; na zgornji stopinji pa, če zna vsebino berila brez vprašanj povedati in poiskati glavno misel berila.

Ponavljjanje berila s svojimi besedami se ne more nikdar dovelj priporočati. Kolikokrat se pač marsikatero berilo prečita; če pa vprašamo učenca po vsebini, nam jeclja in odgovarja v nepopolnih stavkih tako zmešano, da ga nihče ne razume. Temu je kriv največ učitelj, ker je gojil le mehanično čitanje, za vsebino berila se pa le malo ali pa nič brigal.

Kdaj pa povprašuj učitelj po vsebini berila? To, kar naj učenec pove, mora poprej razumeti; tega, kar ne razume, le tedaj lahko pové, če se je učil na pamet.

Predno pričneš s povpraševanjem po vsebini berila, moraš poprej dotično berilo stvarno obravnavati, t. j. učencem moraš razložiti nerazumljive besede in stvari; dalje vádi učence toliko časa čitati, da gladko čitajo; to pa zato, da postane lepi jezik, ki je v berilu, nekaka podstava ali opora pri ustnem izraževanju mislij.

Če si v jedni uri kako berilo učencem razlagal in če so isto znabiti že tri — štiri — ali še večkrat prečitali, potem smeš še le prihodnjo uro pričeti s povpraševanjem po vsebini.

Ni pa vsejedno, na kakšen način se vsebina ponavlja. Na spodnji in deloma tudi na srednji stopinji naj se to stori doslovno, kakor je v knjigi. Otrok še ni vajeen se izraževati, da bi samostojno pravo obliko stavka in primerno besedo ob pravem času rabil. Na srednji stopinji si pa deloma tudi prizadevamo, da se zna učenec tudi z drugimi besedami zraziti ter mu ne smemo pustiti, da bi bil preveč na knjigo navezan. Na zgornji stopinji ljudske šole se morajo pa znati otroci že gladko, dopadljivo in razumljivo izraziti.

Sedaj pa, ko smo se prepričali, da se zna učenec ob vsebini berila gladko izraziti, smemo zahtevati od njega, da se uči berilo na pamet.

Učenje na pamet ali memoriranje ima v ljudski šoli važno vlogo, ne samo, da otrokov razum z znanostimi obogati, ampak krepi tudi spomin. Kolike vrednosti je, če človek veliko vé in kako neprecenljiv je zvest in dober spomin, tega pač ni treba poudarjati in dokazovati.

Učenje na pamet se pa ne goji povsod enakomerno, ampak tu bolj, tam zopet manj. V nekaterih šolah se popolnoma zanemarija ter se goji le bolj izobrazenje razuma; otrok se samo napelje, da se zna o nekaterih stvareh izraziti. S tem se zgubi mnogo časa in zamudi tudi krepiti spomin.

Z dobrim spominom ali pravo za pravo z znanostimi, ki smo si jih z dobrim spominom prisvojili, zbiramo si bogat zaklad, kojega v življenji čestokrat potrebujemo.

Kaj se pa uči učenec na pamet?

a) Le kaj posebno vrednega; torej le taka berila poetiške in prozaične oblike, ki se odlikujejo po vsebini, tako n. pr., ki imajo za življenje koristne nauke ali pa, ki se odlikujejo zaradi posebne oblike.

b) Učence se uči na pamet le taka berila, ki so se mu natančno razlagala in jih tudi dobro razume. Zato učitelj vsako

berilo, koje naj se uči učenec na pamet, poprej natančno razlagaj in potem, ko se je isto večkrat prečitalo, pa povprašuj po vsebini berila.

Gledé učenja na pamet veljajo ta-la splošna pravila:

a) Snov za memoriranje izberi iz vpe-ljanega berila; posamezne lekcije naj ne bodo predolge. Čim mlajši so otroci, tem manj imaš zahtevati od njih.

b) Take vaje spomina moraš pa dajati redno vsak teden jeden- ali dvakrat, ne pa, kadar slučaj nanese.

c) Učenec se uči pod navodilom učiteljevim, kako se je treba učiti na pamet, pa ne teoretično, ampak praktično. Nikdar se pa ne sme učiti otrok na pamet besedo za besedo ali vrsto za vrsto, ampak vedno stavek za stavkom ali pa oddelek za od-delkom.

d) učitelj imej za strogo dolžnost, da to, kar si dal učiti na pamet, ob določeni uri tudi izprašaš. Učenec védi, da se morajo učiteljevi ukazi strogo in vestno izpolniti.

e) To, kar se je učil učenec na pamet, naj potem tudi lepo in dobro prednaša (predava). Prehitro klepetanje brez občutka v navadnem nadležnem šolskem tonu, ostro povdarjanje rime ni nič vredno; tudi prenehati za vsako vrsto, če ni konec stavka, se ne sme.

f) Učenec se mora vaditi v prostem prednašanji tudi v šoli v pričo součencev; najbolje je, če se vstopi pri deklamiranji na oder. Pri raznih slavnostih med letom in konci šolskega leta moramo dati učencu priliko za deklamiranje.

g) Učitelj pazi strogo, da učenec pri deklamiranji čisto in slovniško pravilno izgovarja besede; posebno na izgovarjanje **m** in **n** moramo dobro paziti. Vse, tudi naj-manjše napake moramo pridno popravljati.

(Dalje prih.)



Iz šole za šolo.

V o d a.

Ljubi učenci! Danes pa pogledjmo, kaj je voda, katere lastnosti ima in kaj nam koristi.

Voda je prozorna, brezbarvena tekočina in čista, nima nikacega okusa. Ona sestoji iz dveh plinovitih prvin, namreč iz vodena in kisleca in ima lastnost, da more jako veliko trdih tvarin v sebi raztopiti ali razprostiti. To dela njena sprejemnost delkov do delkov nekaterih trdnih snovij. Vodni delki, ki se vrinejo med nje, jih razrinejo in rešijo iz njihove skupnosti. A raztopljena in razproščena tvar ne izgubi svojih prvotnih kemičnih lastnostij, kajti razproščene se pokažejo zopet v prejšnji skupnosti, kakor hitro vodo s toplino izparimo. Tako na primer se dobi iz morske vode, katera se na solncu pári, sol.

Voda je tudi luknjičasta. En liter vode in liter vinskega cveta (spirita) ne dá dva litra zmesi, ker gre nekaj vinskega cveta v vodene luknjice. Ker je luknjičasta, sreblja tudi v sebe zrak in ogljenčevo kislino. Zato je koristno v zaprtih sobah skledo z vodo imeti, da ogljenčevo kislino, ki je zadušljiva, v sé srka. Ker je voda luknjičasta, dá se tudi čisto malo stisniti, še bolje pa raztegniti, celo na 1700kratno velikost, ker je deljiva v kapljice, ki se izpremene v prav tenko soparo. S kakšno močjo se voda razteguje, vidimo pri parnih strojih, s koliko močjo vrti kolesa.

Čista voda je 17krat lahnejša od svinca, tedaj nima toliko delkov in teže, v enem in istem prostoru s svincem. Ima tudi lastnost združnosti. Ako vtaknemo prst v vodo, ne postane samo prst moker, ampak obvisi tudi konec prsta kaplja, torej brez števila delkov vode, ki se jeden drug zaga drže. Ako položimo mastno iglo varno v kozarec vode, plavalala bo na vrhu, ker

se delki vode tako skup drže, da se igli ne odmaknejo. Tudi se more v polno kupico vode varno še nekaj kapljic priliti, da se voda izboka, ne da bi tekla čez. Ako z roko na vodo udarimo, nas roka zaboli, ker se v hitrosti delki vode ne morejo dosti hitro odmakniti. Vsled združnosti vode vodni pajki in hrošči po vodi hodijo, ne da bi utonili.

Dalje je voda tudi sprejemljiva. To vidimo pri kupici vode, ob kraji stoji voda malo višje kakor na sredi, ker je privlačnost med vodo in steklom večja, kakor nje združnost. Ako postavimo drobno stekleno cevko v vodo, bo voda v cevki višje stala kot v posodi, ker jo steklo k sebi privlači. Jednako vidimo, da se kaplja vode, ki jo na mizo kanemo, razploši in razleze, ker je privlačnost lesa do nje večja od nje združnosti. Ako dotaknemo košček sladkorja z vodo, gre voda po koščeku višje, da ga slednjič vsega raztopi. Ta sprejemnost koristi pri rastlinah, da se sok od korenine gori do vrha po njihovih celicah vzdiguje in pretaka. Škoduje pa pri zidovih, ki so na vlažni podlagi. Tu se vzdiguje vlaga iz zemlje med ometom in zidom, da je omet vedno moker in slednjič odpade. Za take zidove je najboljši omet iz cementa, ki se v vodi strdi.

Voda je deljiva in ima že po stvarjenji od Boga nalogo premikanja in krogoteka. Ako proti zrkalu sopemo, gre sopara v nevidnih delkih do zrcala, na katerem se zbira v kapljice. Vsled toplote se voda v morji, na rekah in tudi na zemlji pári, da hlapí. Ta hlap se v gorkih dneh nevidno, v hladnejših pa vidno, v tenkih meglah vzdiguje proti nebu, kjer plava v podobi oblakov. Kadar je zelo gorko, razdeli se ondi zopet v nevidno tenko soparo, da nam oblaki izginejo izpred očíj. Kedar se pa zrak na nebu ohladi, družijo se te

pare zopet v temne oblake, ter se zbirajo v kapljice in padajo vsled svoje teže na zemljo, kar pravimo, da rosi. Kedar se te drobne kapljice vsled večjega hladu med padom družijo v večje, takrat dežuje. Po zimi in sploh v hudem mrazu pa te drobne kapljice na nebu zmrznejo in se med padom družijo v pršavico ali pa v snežne kosmiče, ter pravimo da sneži. Časi tudi po letu, med tem da imamo na zemlji hudo vročino, na nebu nastanejo hudi mrzli vetrovi, kateri oblake tako ohladé, da deževne kaplje zmrznejo in s hudim vriščem padajo na zemljo, to je toča.

Ker je pred točo vselej hud vrtinec zraka žene smeti in tudi kaki las ali dlako kvišku, zmrzujoče deževne kaplje pa pobirajo to drobnino seboj, in praznovni ljudje so rekli, da se čarovnice lasajo v zraku.

Ker zemlja vedno vodo iz sebe pari, se v pomladanskih in jesenskih nočeh para le nekoliko od zemlje vzdiguje, pa vsled ohlajenja zopet na zemljo pada in se tu v kapljice zbira, ter nastane rosa. V bolj mrzlih nočeh pa ta rosa zmrzne v slano. Po zimi v hudem mrazu se dela vsled zmrzle pare na obleki ivje in ravno tako živini okrog glave; še več pa ga je po drevji, da je kakor od snega opadeno. V nezakurjenih stanicah se dela po zimi sreš in na oknih pa ledene cvetice. H kratu zmrzujejo tudi na zemlji vode v trd led, in takrat se vodena vsebina zopet malo raztegne, ter je jedna in ista velikost ledu z vodo lahneja od vode. Zato led vrhu vode plava in s tem spodnjo vodo odeva, da ne zmrzne vsa in z njo vred tudi ribice. V tem času tudi studenci in vodnjaki ne dajejo veliko vode, ker se le še tista izteka, kar se jo je v jesenskem deževju v notranje votline zemlje nabralo. Ker sem rekel, da se voda, ko zamrzne nekoliko raztegne; zato se ne smejo posode z vodo in sploh tekočinami zunaj na mrazu pustiti, da jih led ne razžene. Ravno iz tega vzroka vincarji ne prevažajo vina v hudem

mrazu. Tudi mladim drevesom koža popoka, ako niso s slamo ovita.

Ko pride pomladno južno vreme, jame se sneg topiti in led tajati, in voda teče od vseh krajev v doline in potoke, ter dalje v reke in morje. Pa tudi v znotranjih tomunih zemlje se je obilno zbira, ter polni izvire in potoke z zdravo pitno vodo.

Voda sama na sebi je brezokusna, omladna; a ker se na poti skozi goré rine med raznimi rudninami, vzame vsled svoje sprijemnosti do drugih trdih snovij te nasé, česar se prepričamo, ako jo pokušamo ali pa če jo parimo. Voda, ki teče iz trdega peščenjaka, ki se v vodi ne topi, je čista ali mehka voda. Voda pa, katera pride iz apnenčeve gore, ima v sebi mnogo apna. Steklenica s tako vodo napolnjena otemni. Pri kuhanji se iz take vode vsede na steno posode tenka skorjica. Taki vodi pravimo trda voda. V nji se jedila ne skuhajo tako mehko, kot v prvi, in tudi perilo se ne opere tako čisto, zato ker se naredi liki na posodi tenka apnena skorja. Voda ki teče skozi rudnato skalovje, se navzame nekoliko rudnatih tvarin, in se imenuje rudna voda, n. pr. kislá voda, ki jo pijemo za zdravje, slana voda, iz katere delajo v solinah varjeno sol. Da je morje slano, pride menda od tega, ker v nja izlivajoče reke prinašajo nekaj raztopnin soli seboj, ki pa v morji ostanejo, kajti morje hlapi le čisto vodo v zrak.

Rudarji vedo, da globokeje, ko gredo v zemljo, bolj je gorko. Zato pa je tudi iz zelo velike globočine izvirajoča voda gorka, dá, v nekaterih krajih celó vrè. Takim virom pravimo toplíce. Ti viri imajo razne zdravilne rudnine v sebi; bolniki se v njih kopljejo in iz nekaterih tudi pijo.

Voda je ljudem in živalim potrebna in najzdravejša pijača, ako ni preveč mrzla in je ne pijemo razgreti, ker premrzla voda strdi v pljučah razgreto kri, da začne gnjiti, in človek zboli, da težko ozdravi. Brez té, kar jo izpijemo, je tudi v naših

jedilih več ali manj vode in stori, da jih laže uživamo in prebavljamo. Slednjega se prepričamo, ako bolj goste jedi uživamo, ker nas po njih bolj žeja, kakor pa za vlažnimi jedili.

Z vodo se umivamo in snažimo teló. Človeška koža je luknjičasta, in učenjaki pravijo, da imamo na vsaki dlani 400 luknjic, na veliki koži odraslega človeka pa jih je krog 1 milijona, skozi katere odhaja telesna sopara. Da pa more nezdrava para iz telesa in zdrav zrak v telo, treba je, da si telo izmivamo z vodo. To dobroto čutimo, kadar si glavo in roke s mrzlo vodo umivamo. In kako lahke so nam nogé, ako si jih umijemo zvečer preden gremo spat! Ravno tako nam koristi voda, kadar komu omotica pride. S tem, da omotičnega človeka s svežo vodo hladimo, daje voda po kožnih luknjicah njegovim živcem krepčilo, da pride hitreje k zavednosti.

Ravno tako nam koristi voda, kadar izmivamo z njo krvavečo rano. Z izmivanjem izčistimo rano od krvi, katera zastana bi gnjila in rano večala. Z vodo mešamo zdravila, da se bolje stanjšajo ter gredo hitreje do živcev, da jih krepčajo; pa mešamo tudi druge pijače, katere same bi nam bile opojne in škodljive. A tudi rastline bi ne mogle rasti, ko bi ne imele vode; ona je velik obstojni del in živež, katerega po listih iz vlažnega zraka, po koreninah pa iz zemlje srkajo.

Z vodo se dalje snaži perilo in obleka umazanosti, katera umazana bi prinesla

naši koži glivice nalezljivih bolezni. Skušnja uči, da se vedno snažnega človeka po obleki nalezljiva bolezen manj prime, kakor pa nesnažnega.

Pa tudi jedilne in pitne posode, kakor tudi hišno orodje, posebno tla, je treba mnogo z vodo snažiti. Nesnažna jedilna posoda bi naše jedi pokvarila in povžitku škodovala; tudi po nesnažnih tleh in orodji se širijo nevidne strupene glive, katere prinesejo našemu telesu bolezen.

Koliko nam še koristi voda ob času nesreče ognja! S škaфом vode o nastanku ognja obvarujemo celo vas požarja. Zato so kaj koristne požarne družbe, ki nam ob času ognja vodo na goreča pohišja brizgajo in s tem marsikateremu njegovo posestvo otmejo te strašne nesreče.

Voda morja, jezer in rek pa ne samo, da nam daje brezštevilo rib, ljudem nekaterih krajev jedini živež, je tudi gladka, ravna pot, po kateri se vozijo ljudje in blago na mnogobrojnih ladijah iz kraja v kraj.

Tekoča voda nam vrti brez števila koles po mlinih, pilah, kovačnicah in raznih tovarnah. In ravno v to svrhu nam služi tudi segreta voda ali para pri tovarnah, železnicah in parobrodih.

Torej se za ta dragi dar Bogu nikdar ne moremo dosti zahvaliti, kakor za naš vsakdanji kruh ne.

P. Gross.

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

V. Pri kazenskih nasvetih ni v poštev jemati šolskih zamud prejšnjih let.

Št. 303

o. š. sv.

Visoki c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani je glasom razpisa z dné 5. svečana 1893, št. 3120 ex 1892, na stavljeno vprašanje ukazal, da je pri kazenskih nasvetih zaradi šolskih zamud v poštev jemati

samo zamude vsakega tekočega šolskega leta, a da se pri tem nikakor ni ozirati na šolske zamude prejšnjega leta ali prejšnjih šolskih let.

To se naznanja krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom v natančno ravnanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dné 13. sušca 1893.

Kaltenegger s. r.

Vprašanja in odgovori.

Pet in trideseto vprašanje. a) Kje bi se do-
bile dobre podobe za geografične pojme zaselj-
e, v as, trg, mesto?

b) Kje se kupi velik, dobro koloriran grb
Kranjske kot učilo? (G. F. M.)

Odgovor. a) Podobe, ki predstavljajo stanova-
lišča, se nahajajo v različnih izdajah. Za mesto bi
služila E. Hölzel-jeva podoba „mesto“, katera pred-
stavlja v velikosti, kakor so Jordanovi štiri letni časi
založnika, veliko mesto. Stane pa ta podoba 2 gld.
50 kr., pripravna pa je bolj za velike šole. Za naše
razmere so najpripravnejše Janskega podobe za na-

zorni nauk, o katerih smo pisali že večkrat v „Uč.
Tov.“. Imenovani pojmi se lahko razkladajo i. s.

1. za selje na pod. 1. in 4.

2. v as na pod. 2., 3., 6., 7., 9., 11., 13., 16.,
17., 19.

3. mesto na pod. 14.

Tega ni na drugih podobah kakor v nazornem
nauku o Tempskega.

b) Velik kranjski grb se dobi pri J. Giontiniju v
Ljubljani za 90 kr., nekoliko manjši in bolj izdelan
morda v „k. u. k. Hof-Kunstdruckerei G. Reiffen-
stein“ na Dunaji. Zadostuje pa popolnoma prvi.

Književnost.

Stanley in njegovo potovanje po Afriki. V
Ljubljani. Tiskali in založili J. Blaznikovi nasledniki.
1893. Str. 122. Cena? — Drzni Anglež Stanley je pred
nekaj leti zaslóvel po vsem izobraženem svetu. Njegov
prehod čez sredino neznane tropične Afrike — od Zan-
zibarja do izliva Konga — je vzbudil občudovanje in
ko so se izvedele po njegovih poročilih vse velikanske
ovire, katere je premagal, strmel je svet in častil pog-
umnega moža. Rojen je bil na Angleškem. Preselil
se je že v mladosti v Ameriko. Vojskoval se je tam
v domači vojski. Postal je reporter ameriškega lista
„New-York Herald“. Potem je šel l. 1871. iskat iz-
gubljenega Livingstone-a v Afriko, katerega je našel
živega in zdravega sredi Afrike. Livingstone se ni
hotel vrniti, ostal je sam v Afriki in odkrival neznane
kraje. Stanley se vrne v Evropo. L. 1874. se poda
zopet v Afriko. Namenil se je poiskati izvire Nilove.
Odkril jih je res in naredil s tem geografom veliko
veselje. Na to krene k jezeru Tanganika in po nje-
govem odtoku na zapad, na zahodno obrežje afrikansko.
Ta osnova je bila drzna in jo je mogel izvršiti le mož
tacega poguma in energije, kakor je Stanley. Prehodil
je kraje, kamor dotlej ni prišel še noben belokožec.
Na tem potu je odkril veletok Kongo od izvira do
izliva. Trpel je veliko, največ v boji z divjimi za-
morskimi rodovi. Tretjič ga je poslal v Afriko bel-
gijski kralj Leopold, da posede odkrite zemlje. O teh
Stanleyevih potovanjih pripoveduje knjižica precej po-
ljudno. Tu in tam bi bil neznani spisovatelj povedal
marsikaj lahko bolj slovensko. Knjižica je pripravna
tudi za šolske knjižnice. F. J.

**Katalog des k. k. Schulbücher-Verlages in
Wien**, izdan za leto 1892. Kar se tiče zaloge sloven-
skih šolskih knjig, kaže ta katalog ravno iste založne
knjige v slovenskem jeziku, kakor vlanski. Prirastka

torej ni nobenega. Zelo pogrešamo četrto računico
za 4. in 5. razredne ljudske šole in Miklošičevo „začet-
nico“ s pokončno pisavo. Računice so kakeršne so bile
vlani. Ker se v tekočem letu vpelje nov denar, pričau-
kujemo, da bodo v prihodnjem katalogu že naznanjene
računice urejene po novi denarni veljavi.

**Izvestja muzejskega društva za Kranj-
sko.** Ureduje Anton Koblar. Letnik III. Se-
šitek 1. Izdaja in zalaga „Muzejsko društvo za Kranj-
sko.“ Tiskata lg. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg.
V Ljubljani 1893. — Vsled sklepa občnega zbora
„Muzejskega društva“, izhajala bodo „Izvestja“ v se-
šitkih, ne pa v celi knjigi h kratu za vse leto. Na-
men temu je najbrž želja, da bi se izvestja bolj raz-
širila kakor doslej, ko marsikdo še za nje vedel ni.
V sešitku I. je objavljeno: Gradišče in gomile
na gori sv. Magdalene pri Šmariji. (2 po-
dobi.) Spisal S. Rutar. Slovensko-nemška
starinoslovska terminologija. Sestavil
S. Rutar. Slovenska osebnostna imena v sta-
rih listinah. Spisal J. Scheinigg. Slovenski „man-
sus“ in slovenska „hoba“. Spisal dr. Fr. Kos.
Drobtinice iz furlanskih arhivov. Na-
bral A. Koblar. Kranjski mahovi. Spisal S.
Robič. Vsi spisi so znanstveni, toda so pisani jako
razumljivo. Cena listu je za vse leto 2 gld. Kdor pa
pristopi h društvu kot član s 3 gld., dobiva „Izvestja“
brezplačno in poleg njih še dve nemški knjigi. Naj
bi pač mnogo slovenskih učiteljev pristopilo h temu
važnemu znanstvenemu društvu!

Cerkvene pesmi za mešane glasove zložil Ivan
Zupan organist in orgljar v Kannigoricu.

Vsebina teh napevov je različna. Tu se naha-
jajo 4 velikonočnice in Regina coeli, 2 pesmi sv.

Rešnjega telesa, 2 Marijine pesmi, pesem sv. Florijana, zakonska in slavnostna pesem.

Vsi napevi so lahko izpeljivi in tudi melodični, kar je posebno za priprosto ljudstvo zelo potrebno. Le škoda, da besede k pesmam niso več kakor s prvo kitico natisnjene. Ostale je treba iskati in pisati, kar ni prijetno delo.

Da so korektno in lepo postavljene, priča ocena Fajgeljnova. Ker je omenjeni strokovnjak te skladbe v „Slovenca“ priporočal, ni nam treba še to ponavljati, kajti vsako delo se tudi samo hvali in priporoča.

L. Belar.

Društveni vestnik.

Iz kamniškega okraja. Zborovanje. Kamniško učiteljsko društvo zboruje dne 20. mal. travna na Brdu. Razven običajnih toček je na dnevnem redu:

1.) „Občina“, praktični nastop gospod Marolt Francišek.

2.) „O ženski vzgoji v ptujih in domačih šolah“, poroča g. Stiasny Ljudevit. Začetek ob 10. uri.

Iz radovljiskega okraja. Vabilo. Učiteljsko društvo radovljiskega okraja bode zborovalo dne 13. mal. travna t. l. ob 10. uri zjutraj v šolskem poslopju v Kamni Gorici. Pri tem zborovanju bodo govorili in sicer:

1.) „O Krasu“ g. Francišek Levec, c. kr. okrajni šolski nadzornik.

2.) „O čebelarstvu“ g. Francišek Jeglič, učitelj na Dovjem.

3.) „O domovinoslovji v ljudski šoli“ g. Andrej Gerčar, nadučitelj v Radovljici.

4.) Povoljni nasveti in predlogi.

Ker se druga posebna vabila ne bodo razpošiljala, vsled tega vabi uljudno tem potem k prav obilni udeležbi

odbor.

Iz novomeškega okraja. Vabilo k zborovanju učiteljskega društva za novomeški okraj dne 13. mal. travna t. l. ob 10. uri dopoldne v Trebnjem.

Vspored:

1.) Nagovor g. predsednika.

2.) Kukavica. Metodična obravnava 74. berilne vaje 2. čitanke. Poroča Davorin Matko.

3.) Volitev k glavnemu zborovanju „Zveze“.

4.) Posamezni nasveti.

5.) Pevska vaja.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Iz Ljubljane. Odborova seja vdovskega učiteljskega društva dne 29. sušca t. l. ob 2. popoldne. Navzočni: predsednik prošt dr. Jarc. Odborniki: J. Cepuder (tajnik), Močnik (blagajnik). A. Praprotnik, F. Stegnar. I. Tomšič in A. Žumer.

Tajnik poroča o stanju društva in o poslovanju za upravno dobo od 6. kimovca 1892. l.

Po obnem zboru sta bila sprejeta gg. Franc. Rus, nadučitelj z Bleda in Urh Konjar, učitelj iz

Motnika, ki redno izvršujeta prevzeto dolžnost. Nekemu učitelju se je na njegovo prošnjo dovolil obrok za vplačevanje vstopnine s tem pristavkom, da ga društvo ne smatra za upravičenega uda, dokler ne plača vse ustoppnine in letnine.

Gospod vitez dr. Francišek Močnik je volil društvu 100 gld. za kar se je g. predsednik vdovi blagega pokojnika dostojno zahvalil. Vivat sequens!

Glavni društveni prihodki so meseca svečana in vel. srpana à 710-85 gld. Ob tej priliki se je vložilo v branilnico 500 gld. Nekemu društveniku se je pod varnim poroštvo posodilo 100 gld., katere bo v letnih obrokih vračeval.

Neki drug društvenik, ki je preteklega leta dobil 100 gld. na posodo, je uže plačal 8 obrokov à 10 gl.

Vdovsko učiteljsko društvo je takim udom, ki so uže več let pri društvu in sprejete dolžnosti točno izvršujejo, takorekoč vzajemno podporno društvo, pri katerim je vsak sam sebi dolžan, in bi še več storilo, ko bi tovariši učitelji mnogobrojneje pristopali.

Ker se večkrat poprašuje po pravilih vdovskega učiteljskega društva, bode „Učiteljski Tovariš“ v jedni prihodnjih številk društvena pravila v prilogi prinesel.

V društvo se sprejmó po društvenih pravilih z dnem 3. sušca 1892. sledeči gg.: Jožef Novak, učitelj na Brezovici, Mihael Kos, učitelj na Holinci in Andrej Šest, nadučitelj v Metliki. Vstopnina je po letih starosti, letnina neoženjenim po 4, a oženjenim po 6 gl., ki pa se more po §. 22. lit. e pri obnem zboru zvikišati, ako bi bilo treba. Vender je društvo vdovam pokojnino od 60 na 80 in od 80 na 100 gld. na leto povišalo.

Po kranjskem vdovskem učiteljskem društvu poprašujejo tudi učitelji iz sosednih kronovin, ker bi radi sami tako društvo osnovali, ali ko bi bilo mogoče h kranjskemu pristopili; nekateri naših domačinov, dasiravno pristopivši društvu, zanemarljajo iz katerega-koli vzroka svojo dolžnost in se tako sami iz društva izključijo. Drugi se pa zato društvo toliko menijo, kakor za vlanski sneg. Da bi ga le nikdar ne pogrešali! — Končno se tajniku naroči, da naj udje, ki so z letnino za 1893. na dolgu, plačajo letnino, ker konec meseca aprila poteče zadnji obrok za vplačevanje letnine. Tedaj pozor!

Vestnik.

Osobne vesti. V osmi činovni razred so prestavljeni gg. profesorji: Karlin Davorin, Levec Francišek, Profft Klem., Wallner Julij, Wester Avgustin v Ljubljani in Obergföll J. v Kočevju.

Preskušnje učne usposobljenosti. Ravnateljstvo c. kr. izpraševalne komisije za občne ljudske in meščanske šole v Ljubljani razglasa nastopni razpis:

Prihodnje preskušnje učne usposobljenosti za občne ljudske in meščanske šole se prične dne 1. velikega travna t. l.

Kandidatje in kandidatnje za to preskušnjo naj vložijo po vis. ministerijalnem ukazu od dne 31. malega srpana 1886, št. 6032, ki objavlja predpis o preskušnjah učne usposobljenosti za ljudske učitelje, svoje pravilno opremljene prošnje za pripust k preskušnji potem šolskega vodstva pri svojem predstojnem okrajnem šolskem oblastvu, ako pa ta čas niso v šolski službi, s priloženimi svojimi službenimi pričevali in zdravstvenim spričevalom uradnega zdravnika o telesni sposobnosti prosilca za učiteljski stan neposredno pri onem okrajnem šolskem oblastvu, pod katerim so nazadnje služili in sicer pravočasno, da bode šolskim oblastvom mogoče, te prošnje do dne 20. malega travna t. l. podpisani komisiji vročiti.

Kandidatje in kandidatnje, ki so svoje pravilno opremljene prošnje za pripust k preskušnji pravočasno vložili, naj ne pričakujejo šele posebnega povabila, temveč naj se snidejo dne 1. vel. travna ob 8. uri dopoludne k pismeni preskušnji v sobah, katere so na tukajšnjem c. kr. učiteljski v to določene.

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O seji c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega z dne 18. svečana leta smo prejeli nastopno poročilo: Zapisnikar je poročal o doslihi kurencijah od zadnje seje sem in povedal, kako so bile rešene. Potem je prišlo na vrsto več prošenj za oprostitev od plačevanja ukovine in za izpust iz vsakdanje šole. Neka prošnja za dovolitev novčene podpore pojde s priporočilom na občinski svet. Podrobne učne črteže, katere so predložila vodstva mestnih dekliških ljudskih šol na mestnega šolskega sveta poziv glede jednotne uredbe pouka v ženskih ročnih delih, je najprej izročiti kompetentni strokovni učiteljici, da jih oceni, potem pa jih predložiti posebnemu v ta namen sestavljenemu odseku, ki jih presodi in o njih stavi svoje nasvete. Poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika, prof. Franciška Levca o nadzorovanju gospodinjstve šole pri nunah se je vzelo na znanje. Prošnjo za dovolitev novčene podpore in pa prošnjo za podaljšanje dopusta povodom bolezn podeljenega je predložiti z dotičnimi nasveti deželnemu šolskemu svetu. Glede prestopa učenecv in učenk z jedne šole na drugo med šolskim letom se je ustanovilo posebno določilo, katero bodi v prihodnje pravce vodstvom vseh javnih ljudskih šol ljubljanskih.

Umrl je dne 26. svečana g. Edvard Öhlhofer, učitelj v zasebnem učnem in vzgojnem zavodu gosp. dr. J. Waldherr-ja v Ljubljani, po dolgi, mučni bolezni. Porojen v Ljubljani dne 23. vel. travna 1868. l. je tu dovršil spodnjo realno in učiteljske, kjer si je pridobil zrelostno spričevalo. Potem je nekoliko časa deloval kot suplent na drugi mestni deški šoli in

vstopil v imenovani zavod. Bil je ljubeznjiv učitelj svojim učencem in sploh miroljuben in delaven. Bodi mu zemljica lahka!

Štipendije za profesorje srednjih šol za potovanje v Italijo in na Grško v učne namene. Te ustanove, katerih jedno letos uživa naš sotrudnik profesor S. Rutar, ki sedaj potuje po Italiji, oddati so za šolsko leto 1893/4. Dobiti more tako ustanovo profesor, ki ima popolno usposobljenost za klasično filologijo ali za zemljepis in zgovino.

Enketa za gluhonemnico se je te dni posvetovala pri deželnem odboru v Ljubljani.

Kranjski okrajni šolski nadzorniki so imeli dne 30. sušca pri deželnem šolskem nadzorniku gosp. J. Šumanu konferenco. Istega dne je g. deželni šolski nadzornik sklical stalni odbor deželne učiteljske konference v posvetovanje.

Strokovne nadzornike za pouk v risanju na srednjih šolah in učiteljskih je uvedlo naučno ministerstvo z razpisom z dne 19. vinotoka 1892. štev. 5241 ter za to stroko imenovalo nadzornike i. s.: za Gorenje Avstrijsko, Salcburško, Štajersko, Koroško, Kranjsko in za nemške zavode na Tirolskem in Vorarlberškem profesorja na državni realki v Salcburgu Hernana Lukasa; za Primorje, Dalmacijo in za laške zavode na Tirolskem učitelja na državni gimnaziji v Rudolfovem Mateja Gembreich-a.

Učiteljske plače na Ogerskem. Ogerski naučni minister je podal pred kratkim učnemu odseku državne zbornice kaj zanimive podatke o plačah učiteljev osnovnih šol. Po teh podatkih znaša število učiteljev, ki vlečejo po 400 gld. letne plače, blizu 12.000. Okolu 4000 učiteljev ima nekaj večje dohodke od omenjene vsote. Za vse druge učitelje pa znaša redna letna plača manj kot 300 gld. in jim bode torej v smislu predloge, o kateri se ima baš sedaj odsek posvetovati, treba plačo vzvišati do te vsote. Takih učiteljev pa je 5278, tako da bode v dopolnitev njih plače do predlaganega minima treba 603.455 gld. „Pa“.

Narodnosti na Hrvaškem in v Slavoniji. Od 2.186.410 prebivalcev na Hrvaškem in v Slavoniji je 117.493 Nemcev, 68.794 Madjarov, 27.521 Čehov, 20.987 Slovencev, 13.614 Slovakov, 3.606 Rusinov, drugim manjšim narodnostim pa pripada 12.676 duš. Ostalih 1.921.719 duš je Srbov in Hrvatov in od teh je 587.000 pravoslavni Srbov. „Golub“.

Električna rastlina. V Nikaragui, državi v Severni Ameriki, raste neka posebna rastlina, kateri so dali ime „Phytolacca electrica“, t. j. električna rastlina. To ime je dobila od tega, ker vsakega, kateri se je dotakne, udari kakor kak električni stroj. Ako se približamo tej rastlini s kompasom, začne se magnetična igla že na 7 do 8 korakov oddaljenosti nemirno premikati. Ako kompas držimo ravno nad rastlino, suče se magnetična igla na okrog. V zemlji, kjer raste ta rastlina, ne nahaja se prav nič železa, torej se elektrika tvori v rastlini sami. Po noči nima skoraj nič električne moči, največ je ima ob 3. uri popoldne. Ob nevihti pa je električna moč največja. Še nikoli se ni zapazilo, da bi na rastlino sedla kaka ptica in to zaradi električnega udarca. „Golub“.

Mariborsko učiteljsko društvo je povabilo „Zvezo slovenskih učiteljskih društev“, da bi imela letos svoj veliki zbor v Mariboru.

Pedagogiški svetovni kongres v Čikagi. Dnevni red pedagogiškega svetovnega sestanka v Čikagi. V času razstave se bode vršil v Čikagi tudi kongres za šolo in vzgojo in sicer od dne 25. mal. srpana t. l. dalje. Predlagani sta dve splošni večerni zborovanji in poleg teh še posebne seje dopoldne in popoldne. Na dnevnem redu so ti-le predmetje: 1. Za glavno zborovanje: Brezplačnost pouka. Šolske stavbe. Šolske knjižnice. Šolski muzeji. Šolski listi. Šolska higijena. Šola in umetnost. Verska in нравstvena vzgoja. Nauk o državni ustavi v šoli. Šolske skušnje in promocija učencev. Učitelji in učiteljice? Šolska statistika. 2. Za posebno zborovanja: a) Ljudsko šolstvo: Ustanovitve otroških vrtov. Razredovanje in red sedežev. Šolski voditelj. Raketovorni pouk. b) Srednje šolstvo: Prave meje srednješolskega pouka. Izobražba srednješolskih učiteljev. Šolsko nadzorovanje. Šolski voditelj. Pripravljanje učencev za praktično življenje. Učenje latinščine in grščine. Kaj naj se prej uči, geometrija ali algebra? c) Višja vzgoja: Amerikanski kolegij v razmerji s kolegiji drugih dežel. Specijelne vede v kolegiji. Višje šole za ženski spol. Akademije stopnje. d) Raznoternosti: Obrtne in tehnične šole. Izobražba učiteljev v seminarjih in akademijah. Šole za pravnike. Medicinci in bogoslovci. Eksperimentalno in racionalno dušeslovje. Višje trgovske šole.

Pisalo iz aluminija je najnovejšo učilo. To piše ravno tako svetlo, kakor ono iz škrla. Jako je lahko, ne obrabi se in ne zlomi in kar je glavna reč, da

prav tiho drči po tablici, med tem ko kameno pisalo časi prav neprijetno praska in škriplje. Velja 10 kr., a vsejedno pride skoraj ceneje, kot kameno pisalo, ki se obilokrat zlomi in se mora vedno ostriti, in če je že prekratko, pa novo kupiti. — Kakor večkrat prišli so tudi tu po naključju na to iznajdbo. Neki nemški častnik skušal je trdobo aluminija in to tudi na tablici svojega sinčka. Ker so se poteze z lahkoto izbrisale, povedal je to iznajdbo domačemu učitelju, ki je to stvar takoj praktično v šoli poskusil. Kmalu potem sta patentirala častnik in učitelj iznajdbo, katera bo morda šoli dobro služila. Pisala iz aluminija izdeluje tvrdka Flach in Keil v Olbersdorf-u. J. H.

Harmonij na prodaj. Podpisanec ima na prodaj 5 1/2 oktav obsegajoč harmonij. Harmonij je dobro ohranjen ter se odda tudi na obroke.

J. Bartl,
učitelj v Šmartnem pri Litiji.

Zahvala. Slavna kranjska hranilnica v Ljubljani je blagoizvolila v napravo t. j. v razširjanje šolskega vrta v Polhovem Gradcu podeliti vsoto 50 gld., za kateri velikodušni dar slavno-isti podpisani krajni šolski svet izreka najpristrčnejšo zahvalo.

Krajni šolski svet v Polhovem Gradcu,
dné 4. sušca 1893.

Janko Bajec,
šolski vodja.

Jakob Sodnikar,
predsednik.

Zahvala. Slavna „Národna šola“ je poslala podpisancu v kratkem času za mal znesek dvakrat obilo šolskega blaga in različnih knjig za učence in knjižnico. Lepa hvala!

Griblje, dné 23. sušca 1893.

Zupanec.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 348

o. š. sv. Na trirazrednici v Dobropoljah je stalno ali začasno umestiti drugo učno mesto z dohodki III. plačilnega razreda.

Pravilno opremljene prošnje naj se prepiranim pōtem semkaj vložijo v teku treh tednov.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dné 19. sušca 1893.

Na c. kr. učiteljšči v Koprju je z začetkom šolskega leta 1893/4. umestiti službo glavnega učitelja za

zemljepis in zgodovino s subsidijarično uporabo za pouk v nemščini.

Pravilno opremljene prošnje, v katerih naj prosilci dokažejo, da so usposobljeni za nemški in slovenski učni jezik, naj se predpisanim pōtem vložijo do konca meseca malega travna pri c. kr. deželnem šolskem svētu za Istro v Trstu.

Na zakasnele prošnje se ne bode oziralo.

(Verordnungsblatt des Ministeriums für Cultus und Unterricht, 1893. kos VI.)

Listnica uredništva.

G. M. H. v D.: Hvala za poslano! Prosimo, da nam ob svojem ča-u kdo poroča o zborovanji. Pozdrav! — G. L. St. v K.: Hvala za poslano. Omenjeno razpravo priobčimo takoj, ko nam jo pošljete. Razpravo iz nazornega nauka imamo pripravljeno za

jesenski čas in mislimo, da ni zastarela. Ako želite v nji morda kaj preurediti, Vam jo pošljemo. Pozdrav! — G. J. H. v P.: Take kratke notice nam prav ugajajo. Pošljite še kaj. Hvala! — G. J. P. v G.: Hvala za poslani dopis: za to številko je došel prekasno. — Vsem sotrudnikom in tovarišem veselo veliko noč!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.